

Viering 'Pelgrim in deze tijd'

Kristin Vanschoubroek en Vincent Claeys B

25 mei 2008

Pelgrimeren is in! Veel mensen verlangen van hun vakantie net iets meer, iets anders, meer diepgang. Vertrekken, het vertrouwde achterlaten, de kans krijgen om jezelf te ontmoeten is iets waar veel mensen naar verlangen.

Sommige mensen ondernemen een lange voettocht. Het zijn pelgrims die afstand willen nemen van hun gewoontes, die willen bezinnen, de confrontatie met zichzelf willen aangaan. Ze verlangen naar een diepe verbinding met de natuur of met toevallige medereizigers. De route naar Santiago de Compostella trekt veel mensen aan.

Anderen bezoeken een spirituele plaats: Banneux, Lourdes, Lisieux, Rome, Assisi, Jeruzalem, ... Ze hopen een glimp op te vangen van het onvergankelijke, het ontastbare, het overstijgende en meer in contact te komen met hun diepste grond, met hun eigen innerlijk weten.

Wij gingen met La Verna naar Bourgondië begin deze maand. Het was een kort verblijf van een paar dagen. We waren gehuisvest in Cluny, een stadje dat eeuwenlang een spirituele plaats is geweest en in de dertiende eeuw zelfs de belangrijkste religieuze plaats van heel Europa was. We bezochten Taizé, een oecumenische ontmoetingsplaats voor jongeren. We waren in het pelgrimsoord Paray-Le-Monial waar jaarlijks 300 000 pelgrims komen. We vertoefden in de tempel van de duizend boeddha's, een kleurrijke boeddhistische plaats te midden van de Bourgondische heuvels. We wandelden ook in de natuur, die je de gelegenheid geeft om onbevangen tot jezelf te komen.

Ik laat nu eerst Vincent aan het woord, die iets wil zeggen over wat deze pelgrimstocht hem deed.

Kristin Vanschoubroek

Met een twintigtal mensen vertrokken we op 30 april naar Bourgondië.

De eerste ochtend gingen we te voet door het bos van ons hotel in Cluny naar Taizé. Een mooie tocht van een goeie twee uur. Het lenteweer was zelig en we hadden de opdracht gekregen om niet te praten of verstrooid te zijn, maar onze aandacht te richten op de natuur en wat die ons te zeggen had. En inderdaad, als je er open voor staat, dan spreekt de natuur tot je.

Aangekomen in Taizé namen we deel aan een gebedsdienst in de kerk. Het gebeuren in Taizé is nauwelijks veranderd sinds ik er dertig jaar geleden vertoefde, zoals zovele jongeren toen. Ook nu nog stromen de jongeren toe in Taizé. Omdat de oorspronkelijke, moderne kerk veel te klein bleek te zijn voor de toestroom van jongeren uit heel Europa hadden de broeders toen al beslist om een muur open te breken en er een grote tent bij aan te brengen. Die tent is nu vervangen door een houten aanbouw, maar de sfeer is nog steeds dezelfde.

De dienst bestaat hoofdzakelijk uit sfeervolle, meerstemmige liederen, gezongen door de broeders en de jongeren, uit stukjes evangelie, kort maar in vier, vijf talen vertaald, en lange stiltemomenten, waarbij een ingetogen sfeer overheerst.

Al die (zeer) jonge mensen die hiervoor samengekomen zijn en enthousiast meedoen, dat maakt indruk. Zij zijn met een drieduizendtal vandaag voor het feest van Hemelvaart. Ik schat de gemiddelde leeftijd op zo'n twintig jaar. Verrassend toch dat dit kan!

Wat spreekt hen en ons zo aan hier op deze plek? Hier wordt ontegensprekelijk een spiritualiteit beleefd, hier is iets aan het gebeuren. Wellicht zijn er ook velen bij die uit nieuwsgierigheid meegekomen zijn, of omdat het in een schooluitstap is ingebouwd, maar toch zie je duidelijk dat vele jongeren er zin in hebben, dat het hen iets doet. De sfeer is rustig en ingetogen. Hoe verbazend dat jongeren zo gedisciplineerd stil en rustig kunnen wachten op het begin van de gebedsdienst.

Gedurende de dienst wordt er enthousiast meegezongen. De jongeren menen het. Ze houden van de sfeer van inkeer, eenvoud, innerlijke vreugde. Het doet deugd om je hierin onder te dompelen. En toch is het ook een beetje vreemd.

De kerk leeft hier volop, precies in Taizé, waar broeder Roger de eenheid van de christenen wilde beleven door katholieken, protestanten, anglicanen en orthodoxen broederlijk naast elkaar te laten bidden en hun geloof vieren. Daarom koos hij ook om alle theologische discussies uit de weg te gaan. Geen discussies over de paus, over Maria, enz. Samen de eenheid opbouwen tussen de christenen, dat was zijn doel.

Het is mooi. Maar tegelijk ook een beetje ver van mij. Want die vragen zijn voor mij wel belangrijk. Zij zijn al zolang een deel van mijn leven. Ik vind het ook belangrijk om niet vast te lopen in discussies van wie heeft gelijk en wie niet, maar deze dingen heb ik nooit kunnen oplossen door gewoon dan maar gezagsgetrouw te zijn en geen vragen te stellen. Ik wil het wel graag begrijpen allemaal, ik wil rekening houden met mijn innerlijke stem, met mijn innerlijke vragen. En dat is hier niet altijd even welkom.

De volgende dag bezoeken we Paray-le-Monial, een bedevaartsoord 60 km verderop. Ook daar komen we toevallig de kerk binnen bij het begin van een eucharistieviering. Er is een bezinningsweekend aan de gang, georganiseerd door de charismatische gemeenschap Emmanuel, en dit brengt mij ineens dertig jaar terug. Toen ik twintig was, deed ik ook mee aan zo'n bezinning van een Franse charismatische gemeenschap en ik was er zeer door gecharmeerd. Ik voelde de warmte, de openheid, de vreugde en de spiritualiteit die heel levendig was. Ik besloot om mijn studies te onderbreken en leefde een jaar mee met hen.

Na een paar maanden begon het echter aan mij te knagen, omdat ik moeite had met de bewust gekozen onderdanigheid van de gemeenschap aan de kerk, aan haar geloofsstandpunten, aan haar gezagsdragers en haar dogma's. Ik had toen al een drang om dingen in vraag te stellen. Dit leidde tot de verscheurende beslissing om na enkele maanden weg te trekken van deze charismatische gemeenschap, die nochtans mijn thuis was geworden, waar ik veel vriendschap ervaarde, en om terug te keren naar Gent, naar mijn studies en mijn familie.

In Paray-le-Monial begreep ik beter wat mij zo had aangetrokken dertig jaar geleden, maar ook wat mij afstand heeft doen nemen. Met een grote groep jongeren enthousiast liedjes zingen is zo deugddoend en meeslepend, maar is het wel juist als ik zing dat ik vol vreugde ben omdat Jezus verrezen is? Ben ik echt zo blij dat Jezus voor mijn zonden gestorven is? Ik wil kunnen zeggen dat dit voor mijn verstand onbegrijpelijk is. Ik ben wel geïnteresseerd als Jezus mij wil bevrijden, want ik zou mij graag vrij willen voelen, maar ik wil zelf meewerken aan en meedenken over wat voor mij bevrijdend is. Waarin voel ik mij nog niet vrij, waarin ben ik nog verlamd en durf ik niet uit mijn bed te stappen? Dat is een vraag die ik mij wil stellen, dat is een weg die ik wil gaan.

Eugen Drewermann gaf een rake kritiek toen hij in zijn boek 'Ambtenaren van God' schreef: "Als je constant moet zeggen en herhalen dat je verlost bent, dat je vol vreugde bent, dat je leven nu voor altijd anders is omdat de Heer is gekomen om je te verlossen, dan gedraag je je als iemand met een obsessionele neurose. Je snijdt je af van je werkelijke ervaring en zet een masker op. Je klinkt op den duur hol. Het is bevreemdend om steeds te herhalen en te zingen dat je het goede nieuws hebt ontvangen, dat er je niets meer kan gebeuren want bij God ben je veilig, ben je beschermd. Zo simpel is het niet."

"Je geloof heeft je gered," zei Jezus, maar daarmee bedoelde hij niet dat je pas gered bent als je in de dogma's van de kerk gelooft of als je je geen vragen meer stelt bij het credo. Hij bedoelde dat een houding van vertrouwen en geloof in jezelf en in het leven of in de geest van liefde of God, als je het graag zo noemt, je helpt om weer in de stroom van het leven te komen.

Nu, dertig jaar later, kan ik sereen terugblikken en begrijpen waarom het zo aantrekkelijk was voor mij om me bij deze enthousiaste en diepzinnige jongeren te vervoegen en waarom het zo moeilijk en verscheurend was om weg te gaan. Tegelijk zie ik ook waarom het de juiste beslissing was om mijn

eigen weg te gaan, trouw aan mezelf, vrij van alle dogma's, om te zoeken wat voor mij levengevend was, zowel in de christelijke traditie als daarbuiten.

Jezus blijft voor mij een gids, die ons de weg wijst naar vele waarden en naar een levenshouding om op een hoger spiritueel niveau te leven. In die zin is hij voor velen de weg, de waarheid en het leven, zoals de bijbel zegt. De christelijke traditie blijft voor mij zeker heel boeiend. Het is tenslotte de cultuur waarin ik ben opgegroeid, en je kiest je cultuur niet, net zoals je je moedertaal niet kiest. Maar ik leer graag andere talen en verdiep me ook graag in andere culturen.

Deze reis naar Bourgondië was voor mij een intense spirituele pelgrimstocht, waarbinnen ik een stukje van mijn eigen geschiedenis ben tegengekomen. Dat deed goed.

Dat alles omringd werd door vrienden die een spirituele babbel kunnen appreciëren en door een gulle lentezon, maakt dat ik er dubbel van kon genieten.

Hopelijk gaan we nog reizen met La Verna!

Vincent Claeys B

Net als Vincent zal ook ik geen volledig reisverslag geven. Ik wil alleen stilstaan bij enkele bedenkingen naar aanleiding van onze reis.

De eerste ochtend van ons verblijf maakten we een wandeling in stilte. Het was een voettocht van 8 km van Cluny naar Taizé, langs een pad door de bossen dat enkel toegankelijk was voor voetgangers en fietsers.

Het frisse lentegroen raakte me. De zon scheen en zorgde voor een prachtig spel van licht en schaduw. Dankzij de stilte kon de natuur echt tot mij komen. Het was heerlijk.

Het ontroerde mij diep dat ik de kans kreeg om daar te zijn, zo dicht bij mijzelf, te midden van de grootsheid van de schepping. Op een bepaald moment werd het pad bijna volledig overkoepeld door een bomenrij aan weerskanten. Toen ik naar boven keek, zag ik hoe de groene boomkruinen naar elkaar neigden. In het midden was er een stralende opening naar de blauwe, zonovergoten hemel. Dit is mijn kathedraal, voelde ik, zo eenvoudig en zo puur. Deze kathedraal brengt mij in verbinding met wat ik geloof. In deze kathedraal kom ik tot mijzelf en tot God. Hier zijn geen beelden, hier zijn geen regels, geen dogma's, hier is het komen en gaan van het leven, altijd opnieuw, en nu in de lente weer helemaal vol nieuw leven.

Ik voelde mij diep thuiskomen.

Tegelijk voelde ik hoe groot de vreugde was voor mij om daar te lopen met een groep van La Verna, met mensen rondom mij, ieder met een eigen verhaal, ieder met een eigen aanvoelen. Ik wist: ja, ieders aanvoelen mag er zijn, dat is precies La Verna. Dat verbindt ons met elkaar, dat we leren elkaar en elkaars weg onvoorwaardelijk te accepteren. Ik voelde mij intens gelukkig en er kwam een grote dankbaarheid in mijn hart.

Toen we na de tocht aankwamen in Taizé was het nog even de berg op. We hadden een stevige lichamelijke inspanning achter de rug, onze maag was vrij, het was lekker warm, dus waren we in een uitstekende stemming om deel te nemen aan het gebedsmoment van de middag. Het was heel innig daar in die volle kerk der verzoening. Het was hemelvaartsdag en er waren duizenden mensen, vooral jongeren.

En er was stilte. Een stilte die gedragen werd door zoveel mensen. Het maakte indruk. Ook de eenvoudige liederen raakten een snaar. Een heimwee, een verlangen werd gewekt. En precies daardoor kon verdriet de kop opsteken, of misschien een diep weggestoken kwaadheid, of een intense vreugde. Vele mensen waren ingetogen en beleefden dit gebedsmoment vol overgave. Ik moest denken aan de titel van onze viering in maart: 'Welke taal verenigt ons?' Het ging om stilte, muziek en het spreken van hart tot hart. Deze elementen vind je in Taizé. De stilte is er. De muziek en

de samenzang is heel eenvoudig en komt recht uit het hart. En ik vermoed dat deze plaats aan veel jongeren de kans geeft om elkaar te ontmoeten en te spreken van hart tot hart.

Toch viel ik niet helemaal samen met het gebeuren in Taizé. De verbinding die ik had gevoeld bij de wandeling in de natuur, sloot dicht bij mij aan en kon ik hier niet voelen. Er was een weerstand in mij. De geloofstaal die hier wordt gehanteerd – en niet alleen hier, ook algemeen binnen de christelijke traditie – is naar mijn aanvoelen voorbijgestreefd.

Eén van de elementen die weerstand in mij oproepen, is dat ik de taal zeer mannelijk vind. De titel van de twee zangbundels die ik kocht in Taizé zijn 'Bénissez le Seigneur' (Gezegend zij de Heer) en 'Chantez le Seigneur' (Zing de Heer). Daarmee is de mannelijke toon gezet. Als je God wil aanspreken als een persoon, wat ikzelf al moeilijk vind – ik ervaar God eerder als een kracht – dan mag je het vrouwelijke niet vergeten. Als je van God als een Vader spreekt, dan moet je ook over God als een Moeder spreken. Als je van de Heer spreekt moet je ook over de Vrouw spreken. Als je over de Zoon spreekt moet je ook over de Dochter spreken...

Zoals het hindoeïsme het goddelijke uitdrukt in shiva en shakti, moeten ook wij het mannelijke (het geestelijke) en het vrouwelijke (het aardse) als de twee dimensies van de éne goddelijke werkelijkheid zien. Pas door het innerlijke huwelijk van het mannelijke en het vrouwelijke komen we tot het éne en worden we volledig mens.

Er was nog iets dat ik diep in mij beleefde daar tijdens die middagdienst in Taizé. Er be kroop mij een gevoel van 'te eng'; ik miste ruimte. Tijdens de tocht in de natuur voelde ik mij zo verbonden met alles wat leeft. Dat ruime, dat universele, miste ik. Ik kon niet volledig thuis komen in het geloof zoals het hier wordt beleefd.

De broeders hier zijn met velen en een aantal van hen zijn jong en mooi, in tegenstelling tot bij ons waar de kerk oud is en de indruk wekt dat ze stilaan een zachte dood sterft. Hier niet dus, hier leeft de kerk volop. Het is voor mij bevreemdend. Al die broeders zitten in de middenbeuk van de kerk. Die is van de rest van de kerk afgescheiden met planten. Al die mannen dragen witte pijen. Eigenlijk is dat een heel mooi zicht. En toch voel ik weerstand.

Hier wordt immers een scheiding gemaakt tussen degenen die kiezen voor een geestelijk, celibatair leven, de religieuzen, en de anderen die kiezen voor een wereldlijk leven, de leken. Dat onderscheid wordt duidelijk gemaakt zowel door de plaats waar ze zitten als door de kledij die ze dragen. Voor mij is dit onderscheid achterhaald. Iedere mens heeft de opdracht geestelijk te groeien én iedere mens moet zijn aardse bestaan vormgeven. Deze twee op elkaar afstemmen, is naar mijn aanvoelen onze opdracht. Er is geen boven en geen beneden. Er is geen hier en geen daar. Wat zich in het hoger bewustzijn afspeelt, moet taal en vorm krijgen in het gewone dagelijkse leven. Wat zich afspeelt in het dagelijkse leven moeten we leren heiligen.

Ook het verplichte celibaat lijkt mij achterhaald. Het celibaat heeft zeker zin en kan een natuurlijke weg zijn naar dienstbaarheid en beschikbaarheid. Maar zoiets van buitenaf opleggen, lijkt mij niet gezond.

Graag wil ik deze bezinning eindigen met twee korte tekstjes uit het Thomasevangelie. Ik denk dat ze ons richting kunnen geven.

Jezus zei:

"Wees voorbijgangers."

(Thomasevangelie, vers 42)

Wees voorbijganger. Zo zie ik ook de zoektocht van de mens. Het is een in beweging blijven. Het is het volgen van de stroom. En die stroom kan je naar vele plaatsen en vele taken brengen. Die kunnen wisselen in een mensenleven. We hoeven ons niet vast te zetten. Wat je nu gelooft, kan morgen een onwaarheid zijn. Blijf open. Wat nu goed voor je is, kan morgen leeg en zinloos zijn. Waar je je nu aan wijdt, kan morgen plaatsmaken voor een andere taak. Wat God, wat het Leven, met ons voorheeft, is

ondoorgankelijk en kennen we niet. We kunnen ons er wel aan overgeven en er met verwondering en nieuwsgierigheid naar kijken.

Jezus zei:

“De vossen hebben hun holen,

en de vogels hebben hun nest.

De mensenzoon daarentegen heeft geen plek

waar hij zijn hoofd kan neerleggen

om uit te rusten.”

(Thomasevangelie, vers 86)

Dit stukje gaat over het spiritueel dakloos zijn. De geheelde mens, of de hele mens, moet geen plek meer zoeken waar hij kan thuiskomen. Heel de wereld is zijn huis. Hij omarmt de schepping en is overal en nergens thuis. Elk kader is te eng geworden.

Hier is geen onderscheid meer tussen mannen en vrouwen, tussen christenen en andersgelovigen, tussen gelovigen en niet-gelovigen, tussen religieuzen en leken. Er is geen onderscheid tussen wij en zij, tussen ik en de anderen.

Als we bij ons hart zijn, bij de liefde, is alles één en dan hebben we geen bepaalde godsdienst of welke leer dan ook nodig om te weten wat we hier op aarde te doen hebben. Dan zijn we gewoon mens onder de mensen en dan doen we alles met liefde. Het doet er niet meer toe welk geloof je aanhangt. Wat telt, zijn de daden, de vruchten van de liefde, die in jou tot rijping komen.

Wie nergens bij hoort, hoort overal bij.

Je rustplaats kan je niet vinden buiten jou, maar enkel in jou, in je eigen hart.

Je woont in ‘het Al’.

Kristin Vanschoubroek